

SYLWAN

MIESIĘCZNIK POLSKIEGO TOWARZYSTWA LEŚNEGO

Wydawany z pomocą finansową Polskiej Akademii Nauk

Rok CXXIII

Warszawa, grudzień 1979 r.

Nr 12

ANDRZEJ NOWAKOWSKI

Leśnictwo w 35-leciu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Лесное хозяйство в 35-летие Польской Народной Республики
Forestry in 35 years' period of Polish People's Republic

Wynikające z przełomowych stwierdzeń Manifestu Lipcowego założenia ogólnonarodowego kierunku odbudowy gospodarki narodowej po zniszczeniach II wojny światowej oraz jej dalszego rozwoju — w odniesieniu do gospodarki leśnej kraju zostały nakreślone już w półtora miesiąca po tym historycznym akcie. Podstawowym dokumentem był dekret PKWN z 6 września 1944 r. o reformie rolnej zmieniający radykalnie strukturę własnościową polskich lasów. Kolejnym dokumentem był dekret z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność państwa. Te akty ustawodawcze miały dla gospodarki leśnej doniosłe znaczenie, gdyż stwarzały zupełnie odmienne od przedwojennych, korzystne warunki jej rozwoju.

Udział lasów państwowych w ogólnym areale lasów w kraju zwiększył się z 38% (1937 r.) do 82%. Przejęte przez państwo lasy charakteryzowały się przeważnie niskim zapasem produkcyjnym, zdegradowanymi siedliskami, niekorzystną strukturą klas wieku oraz niezadowalającym wyposażeniem w osady leśne, drogi, urządzenia melioracyjne itp. Dodając do tego ogrom zniszczeń okresu wojennego i bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych, jakie dotknęły znaczne obszary naszych lasów, możemy mieć obraz stanu wyjściowego.

C-2584

Nadmierne wyręby prowadzone przez okupanta w wielkościach wynoszących początkowo po 2 etaty rocznie, a następnie jeszcze wyższych, doprowadziły nasze lasy do stanu poważnej dewastacji, nie licząc znacznego areału nie odnowionych powierzchni zrębowych.

Szacuje się, że straty materialne poniesione przez gospodarstwo leśne w Polsce wynosiły ok. 6,5 mld zł (w złocie). Szkody bezpośrednie określa się na ok. 500 tys. ha zrębów i pożary wojennych, co najmniej 600 tys. ha drzewostanów przerzedzonych i uszkodzonych w wyniku działań wojennych, ok. 500 tys. ha drzewostanów o katastrofalnym stanie sanitarnym wskutek masowego rozrodu szkodników pierwotnych i wtórnych, ok. 80% zniszczonych planów urządzenia gospodarstwa leśnego, a ponadto — zdevastowane lub zniszczone osady leśne, urządzenia komunikacyjne i melioracyjne.

W tej sytuacji, ponadto przy niezadowalającym podówczas stanie lesistości kraju, bo wynoszącym zaledwie 20,8%, stanęły przed leśnikami polskimi zadania nad wyraz trudne, ukierunkowane zarówno na likwidację zniszczeń i poprawę stanu jakościowego lasów, jak i na wydátne i szybkie zwiększenie lesistości kraju.

Trudności potęgowane były niedoborem wykwalifikowanej kadry leśników. W okresie II wojny światowej zginęło bowiem ok. 5 tys. polskich leśników, co stanowiło $\frac{1}{4}$ stanu liczbowego ogółu leśników pracujących w lasach państwowych i prywatnych w 1939 r.

Mimo tych wysoce niekorzystnych warunków leśnicy polscy z dużym zapałem i energią przystąpili do działania na rzecz lasów, dając z nich również poważne świadczenia na rzecz odbudowy zniszczonego kraju, w tym również przemysłu drzewnego.

Administracja leśna organizowana była na zasadach obowiązujących w lasach państwowych w okresie międzywojennym. Nadleśnictwa i jednostki organizacyjne szczególnie podlegały dyrekcjom lasów państwowych, a te z kolei — Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych. W 1945 r. z chwilą utworzenia tymczasowego Rządu Jedności Narodowej powołane zostało Ministerstwo Leśnictwa, które przejęło sprawy leśnictwa od Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych oraz zadania Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych.

Nie sposób naświetlić przebieg wszystkich działań podejmowanych przez administrację leśną dla odbudowy i doskonalenia stanu gospodarki leśnej ani przedstawić rozwoju form organizacyjnych polskiego leśnictwa w okresie minionych 35 lat. Ograniczę się więc do podkreślenia tych momentów, które mogą najlepiej charakteryzować rezultaty podejmowanych starań i wysiłków, a które wyniosły leśnictwo polskie do poziomu jednego z najlepszych w skali europejskiej, co nie oznacza, że osiągnięty poziom zadowala nas w pełni.

Na jedno z czołowych miejsc wysunęły się prace związane z sukcesywnym oddawaniem pod produkcję leśną nieużytków i słabych gruntów nieprzydatnych do rolniczego zagospodarowania, a także realizowane w przyspieszonym tempie prace odnowieniowe na zrębach wojennych oraz haliznach i płazowiznach.

Ogółem w okresie 35-lecia założono w kraju ponad 4 mln ha upraw leśnych, z czego w Lasach Państwowych ok. 3,4 mln ha. Na zalesienia nieużytków i słabych gruntów przypada z tego ok. 1,7 mln ha. Ta wielkość nowych upraw leśnych sprawiła, że w ciągu 35 lat zwiększyliśmy stopień lesistości kraju do 27,4%, tj. o 6,6% w stosunku do stanu powojennego wynoszącego 20,8%. Jest to osiągnięcie bez precedensu w skali światowej.

W celu podniesienia produktywności siedlisk leśnych prowadzone były na szeroką skalę prace pielęgnacyjne w uprawach i młodnikach (ok. 500 tys. ha rocznie) oraz trzebieże drzewostanów nowoczesną metodą selekcji pozytywnej (ostatnio przeciętnie po ok. 520 tys. ha rocznie). Rozwijano zakres i rozmiar agromelioracji i fitomelioracji leśnych, inicjując w 1968 r. mineralne nawożenie lasu (ogółem nawieziono ponad 1,3 mln ha), odbudowywano i budowano nowe urządzenia melioracyjne (ogółem na ok. 800 tys. ha, w tym nowe — na ok. 30 tys. ha terenów leśnych).

Drzewostany nasze, narażone w znacznym stopniu na klęski żywiołowe, choroby i szkody wyrządzane przez zwierzynę, wymagały stosowania intensywnych zabiegów profilaktycznych oraz zwalczania szkodników ze świata owadów i grzybów.

W wyniku podejmowanych działań hodowlanych i ochronnych stan zasobów drzewnych w lasach przedsiębiorstw Lasów Państwowych stale wzrastał i w 1972 r. osiągnął poziom 1013 mln m³ grubizny, tj. zasobność 154 m³/ha.

Rozmiar użytkowania drewna w państwowym gospodarstwie leśnym kształtował się różnie. W pierwszych latach po wojnie masa drewna pozyskanego z cięć sanitarno-porządkowych pokrywała w dużej mierze ówczesne potrzeby kraju. Pozyskanie drewna do 1949 r. nie przekraczało 2 m³ grubizny z 1 ha powierzchni leśnej. Do 1957 r. następował stopniowy wzrost rozmiaru użytkowania, osiągając wielkość 2,9 m³ grubizny z 1 ha. Opierając się na zaleceniach wynikających z uchwały III Zjazdu PZPR obniżono od 1959 r. pozyskanie drewna w lasach państwowego gospodarstwa leśnego do ok. 2,5 m³/ha i utrzymano ten poziom przez kilka następnych lat.

Przeprowadzone inwentaryzacje zapasów drewna na pniu kolejno w latach 1967 i 1972 wykazały jego znaczny wzrost. W 1978 r. pozyskano w lasach przedsiębiorstw Lasów Państwowych ok. 20,0 mln m³ grubizny, tj. 3,0 m³ z 1 ha powierzchni leśnej.

Ogółem po wojnie państwowe gospodarstwo leśne dostarczyło gospodarce narodowej ponad 540 mln m³ surowca drzewnego (grubizny).

Systematycznie ulegało poprawie wykorzystanie surowca drzewnego na cele użytkowe. Odsetek drewna opałowego w grubiznie iglastej wyniósł bowiem w 1978 r. zaledwie 3,2% i w liściastej 17,6%, średnio 6,1%, podczas gdy w okresie międzywojennym w lasach państwowych dla iglastych i liściastych łącznie wynosił on średnio 32%.

Mimo wspomnianej już znacznej poprawy zasobów drzewnych, w Lasach Państwowych w okresie lat powojennych nadal nie kształtują się one korzystnie. Ogólna zasobność drzewostanów kształtuje się na poziomie tylko ok. 75% zasobności optymalnej, możliwej do osiągnięcia przy pełnym wykorzystaniu potencjalnych możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych. Skład gatunkowy znacznej części drzewostanów, w wyniku uwarunkowań historycznych, nie w pełni dostosowany jest do tych potencjalnych możliwości. Strukturę wiekową zapasu produkcyjnego cechuje przewaga drzewostanów młodych, tj. I—III kl. wieku, natomiast występuje niedobór drzewostanów bliskorębnych i rębnych, tj. w wieku powyżej 80 lat.

Ponadto w ostatnich latach zaczynają się zaznaczać tendencje ograniczające tempo przyrostu masy drzewnej. Wpływają na to różne czynniki, niezależne od sposobu prowadzenia gospodarki w lasach. Na pierwszym miejscu wymienić należy szkody wyrządzane przez emisje przemysłowe, tj. pyły, dymy i gazy. Wg stanu na połowę 1978 r. szkody zaznaczyły się na powierzchni ok. 380 tys. ha lasów państwowych i ok. 100 tys. ha lasów niepaństwowych.

W tych warunkach nie ma możliwości nie tylko dalszego zwiększania rozmiaru pozyskania grubizny, lecz nawet utrzymania go na poziomie z 1978 r. Stąd też w programach rozwoju leśnictwa do 1985 r. przewiduje się stopniowe zmniejszanie pozyskania grubizny, a szczególnie drewna wielkowymiarowego, przy jednoczesnym zwiększeniu pozyskania drewna małowymiarowego.

Wykorzystywanie do przerobu przemysłowego drobnicy, poprzednio używanej wyłącznie na opał, rozwinęło się silnie w bieżącej 10-latce. Do tychczas Lasy Państwowe dostarczyły przemysłowi niemal 9 mln m³ drobnicy użytkowej, od kilku lat głównie w postaci tzw. zrębków. Jest to osiągnięcie zasługujące na szczególne podkreślenie, wskazujące na podejmowane działania racjonalizujące wykorzystanie krajowej bazy surowcowej.

Realizacja zadań gospodarczych leśnictwa w 35-leciu odbywała się w zmieniających się warunkach, kształtowanych tendencjami rozwojowymi całej naszej gospodarki narodowej i związanymi z nimi układami demograficznymi.

Rozwój postępu technicznego przy zaznaczającym się od szeregu lat stałym odpływie z lasu rąk do pracy (stan zatrudnienia w Lasach Państwowych wynosił w 1970 r. 154,7 tys. osób, a w 1978 r. już tylko 119,6 tys.), określał kierunki i konieczność wprowadzania i systematycznego wdrażania nowoczesnych metod działania ze szczególnym uwzględnieniem mechanizacji prac leśnych.

Do najpoważniejszych osiągnięć w zakresie zagospodarowania lasu w minionym okresie należy zaliczyć:

1. Opracowanie i wdrożenie nowoczesnych zasad planowania hodowlanego, zróżnicowanych w zależności od przyrodniczych i ekonomicznych warunków produkcji leśnej. Znalazło to wyraz w podziale kraju na krainy i dzielnice przyrodniczoleśne, w ustaleniu jednolitej klasyfikacji siedlisk leśnych i określeniu ich potencjalnych możliwości produkcyjnych oraz w podziale lasów w zależności od ich funkcji produkcyjnych i poza-produkcyjnych.

2. Wdrażanie w szerokiej skali gospodarczej w hodowli lasu postępowych kierunków działania, mających na celu zwiększenie przyrostu masy drzewnej, poprawienie jakości surowca drzewnego i odporności drzewostanów na ujemne oddziaływanie czynników zewnętrznych, a zwłaszcza w zakresie:

— genetyki stosowanej i selekcji drzew leśnych; wyłączono z cięć 5,9 tys. ha najwartościowszych drzewostanów jako wyłączone drzewostany nasienne, wybrano ok. 3 tys. drzew doborowych, założono 170 ha plantacji nasiennych ze szczepów i 60 ha plantacyjnych upraw nasiennych oraz 6,4 tys. ha upraw pochodnych z nasion zebranych z wyłączonych drzewostanów nasiennych, a ponadto wybrano ok. 260 tys. ha gospodarczych drzewostanów nasiennych;

— systematycznego ulepszania gospodarki nasiennej i intensyfikacji produkcji szkółkarskiej, przechodząc z 11 tys. małych szkółek w 1968 r. do ok. 2,5 tys. szkółek o większej powierzchni, w znacznej części zmodernizowanych, zaopatrzonych w deszczownie (200 szkółek), sprzęt zmechanizowany itp., podejmując w ostatnich latach hodowlę materiału sadzeniowego w namiotach foliowych (ok. 20 ha), a także sadzonek z zakrytym systemem korzeniowym;

— zalesienia nieużytków oraz uproduktywnienia gruntów zdegradowanych i nadmiernie uwilgotnionych, drogą intensywnej uprawy gleby;

— wprowadzania kompleksowych zabiegów agromelioracyjnych, a w szczególności mineralnego nawożenia lasu oraz fitomelioracji;

— wprowadzania plantacyjnej uprawy drzew szybko rosnących (ogółem ok. 32 tys. ha);

— przebudowy drzewostanów w strefach objętych szkodliwym oddziaływaniem przemysłu (ogółem ok. 43 tys. ha).

3. Wprowadzenie w zakresie melioracji wodnych zasady stosowania systemu odpływu regulowanego.

4. Opracowanie nowych metod i środków zwalczania szkodliwych owadów i grzybów oraz udoskonalonych sposobów profilaktyki (w tym również przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzynę i metod prognozowania występowania szkodników; na uwagę zasługuje zwłaszcza wprowadzenie polskiej metody ogniskowo-kompleksowej ochrony lasu, mającej na celu stopniowe przeistaczanie pierwotnych ognisk gradacyjnych (w tej metodzie założono dotychczas ok. 1 tys. ha powierzchni);

5. Podjęcie olbrzymiej działalności w zakresie współdziałania Lasów Państwowych w ogólnonarodowej akcji zadrzewiania kraju, realizując produkcję pokrywającą większość potrzeb na materiał sadzeniowy w specjalnych szkółkach zadrzewieniowych (obecnie ok. 2,5 tys. ha), dostarczających rocznie przeciętnie ok. 20 mln drzewek i krzewów.

Leśnictwo wniosło też duży wkład w realizację ogólnokrajowego programu ochrony środowiska przyrodniczego. Najcenniejsze obiekty leśne o szczególnych walorach przyrodniczych, historycznych i naukowych zabezpieczono w postaci 13 parków narodowych oraz licznych rezerwatów i pomników przyrody. Zapoczątkowano tworzenie leśnych pasów ochronnych wokół wielkich aglomeracji miejskich i przemysłowych, a także wydzielanie lasów na tzw. parki krajobrazowe.

Od kilkunastu lat nabierają coraz większej roli i znaczenia funkcje socjalne lasu (rekreacyjne, zdrowotne i kulturalne), które na wielu obszarach zrównują się z jego funkcjami produkcyjnymi i ochronnymi.

Gwałtownie wzrosło zapotrzebowanie społeczeństwa na tereny rekreacyjne. Od 1972 r. Lasy Państwowe — na mocy porozumienia zawartego przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z Przewodniczącym GKFiT — zajmują się zagospodarowaniem terenów leśnych dla potrzeb tzw. rozproszonego ruchu turystycznego. W tym celu wybudowano ponad 7 tys. obiektów rekreacyjnych (pola i miejsca biwakowania, parkingi, tereny masowego wypoczynku, ścieżki zdrowia itp.).

Z intensyfikacją gospodarki leśnej szedł w minionym okresie wyraźny postęp techniczny tak w pracach hodowlanych jak i przy pozyskaniu i transporcie drewna, wyrażający się stosowaniem udoskonalonych technologii pracy.

W pracach hodowlanych już w latach pięćdziesiątych wprowadzano na szeroką skalę ciągniki do prac przy przygotowaniu gleby pod odnowienia i zalesienia oraz w pracach szkółkarskich, co pozwoliło na znaczne zmniejszenie użycia siły ludzkiej i uciążliwego konnego. Od końca lat sześćdziesiątych zaznacza się również stopniowo wzrost zmechanizowania prac pielęgnacyjnych w uprawach leśnych.

Najważniejszym jednak osiągnięciem w mechanizowaniu prac z ho-

dowli było opracowanie i uruchomienie staraniem Lasów Państwowych produkcji oraz wdrożenie w 1978 r. na skalę gospodarczą sadzarek mechanicznych do upraw leśnych. Ważnym elementem w mechanizacji nawożenia mineralnego i użycia chemicznych środków w zakresie ochrony lasu było zastosowanie samolotów.

W rozwoju postępu technicznego w zakresie prac przy pozyskaniu drewna można wyróżnić 3 zasadnicze etapy, a mianowicie:

— zainicjowanie w latach pięćdziesiątych stosowania spalinowych pilarek łańcuchowych, a następnie wprowadzenie ich na szeroką skalę bazując na produkcji krajowej,

— organizację na początku lat siedemdziesiątych brygad pracy skoncentrowanej i zespołów ścinkowo-zrywkowych, rozwijanych dynamicznie na terenach nizinnych,

— zastosowanie w 1978 r. pierwszych opracowanych i wyprodukowanych w kraju maszyn ścinkowo-układających, pozwalających w przyszłości na ograniczenie pracy pilarki, a w konsekwencji — choroby wibracyjnej.

Poszczególne etapy pozwalały na stopniowe zwiększanie wydajności pracy robotników, która w porównaniu z początkową wydajnością niższą od 2 m³ na 1 roboczodzień wzrosła do ok. 6 m³ w brygadzie i ok. 8 m³ w zespole ścinkowo-zrywkowym. W wyniku wprowadzenia nowoczesnych metod pracy w 1978 r. pozyskanie drewna przez brygady i zespoły osiągnęło poziom 49% ogólnej masy pozyskanego drewna, ograniczając w ten sposób zużycie robocizny w stosunku do tradycyjnych form o ok. 1,8 mln roboczodni. Pozwoliło to na przesunięcie części robotników do prac z zakresu pielęgnowania lasu. Wskaźnik mechanizacji ścinki w 1978 r. osiągnął poziom 96,8%.

Poważnym osiągnięciem było wdrożenie z początkiem lat siedemdziesiątych mechanicznego korowania drewna, aczkolwiek technologia ta nie osiągnęła jeszcze zadowalającego poziomu, z powodu braku pełnego wyposażenia w korowarki mechaniczne.

Problemy mechanizacji transportu leśnego, jego organizacji i uzyskania jak najlepszych wydajności pracy, były i są jednym z najpoważniejszych zagadnień działalności Lasów Państwowych.

Własny transport mechaniczny tworzył się już wkrótce po wyzwoleniu. W 1950 r. w wyniku łączenia istniejących w resorcie jednostek transportowych powołano jedną komórkę organizacyjną transportu przy byłej Państwowej Centrali Drzewnej. Tabor transportowy liczył wówczas 485 pojazdów, a jego zdolność przewozowa pokrywała 13,9% ogólnych potrzeb leśnictwa, przy bardzo nieznacznej zdolności zrywkowej. W wyniku późniejszych zmian organizacyjnych jednostki transportu zostały włączone

do państwowego gospodarstwa leśnego, jako ośrodki transportu leśnego (OTL), działające na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym.

Z biegiem lat następowało wzbogacanie taboru w odpowiednie do wywozu drewna środki transportowe. Podstawowym typem samochodu do wywozu drewna była przez wiele lat Praga V-3-S, zaś ciągnika zrywkowego — ciągnik D-4-K B. Następnie zakupiono ciężkie ciągniki zrywkowe przegubowe Tree-Farmer oraz LKT-80. W ostatnich 2 latach stan sprzętu wywozowego ośrodków transportu leśnego został wzbogacony samochodami średnionażowymi Star 244 oraz wysokonążowymi Steyr 1490 i Jelcz 640.

Obecnie OTL-e dysponują ok. 4,1 tys. samochodów (w tym 3,3 tys. — do wywozu drewna) oraz 470 ciągnikami zrywkowymi.

W 1978 r. wykonywały one 73,5% wszystkich zadań wywozowych oraz 15,5% zrywkowych.

W okresie ostatniego dziesięciolecia rozwijał się równolegle w nadleśnictwach tzw. transport gospodarczy, przeznaczony do różnych prac, głównie w zakresie zagospodarowania lasu, remontów, zaopatrzenia itp. Obecnie stan tego transportu osiągnął poziom ok. 4,4 tys. samochodów i ok. 4,8 tys. ciągników. Transport ten wspomagał również OTL-e przy realizacji zadań w zakresie zrywki i wywozu drewna. W 1978 r. wykonał on 8,1% zadań wywozowych i 14,0% zadań zrywkowych. Również prace przy za- i wyładunku drewna, tak w lesie jak i na składnicach spedycyjnych, zostały w pewnym stopniu zmechanizowane.

Mechanizacja prac w leśnictwie, zwłaszcza w zagospodarowaniu lasu, opiera się w znacznej mierze na pracach konstrukcyjnych Instytutu Badawczego Leśnictwa i Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Maszynowego Leśnictwa we Wrocławiu oraz wynalazczości i racjonalizacji pracowniczej. Rezultatem tej działalności jest szereg maszyn, które w niektórych działach tworzą już obecnie zamknięty cykl mechanizacyjny.

Obok realizowanej przez Zjednoczenie Przemysłu Maszynowego Leśnictwa produkcji maszyn i urządzeń leśnych ważnym ogniwem uzupełniającym są jednostki własnego zaplecza technicznego Lasów Państwowych, w którym produkowana jest część sprzętu mechanicznego, zwłaszcza wykonywanego w tzw. krótkich seriach.

Wraz ze wzrostem stopnia mechanizacji prac w leśnictwie powstawało i z biegiem lat rozwijało się własne zaplecze techniczne Lasów Państwowych, mające zapewnić niezbędną gotowość i sprawność techniczną maszyn i urządzeń. Warsztaty naprawcze powstawały najpierw w OTL-ach, a następnie w nadleśnictwach i innych jednostkach organizacyjnych LP.

Obecnie w Lasach Państwowych posiadamy 299 stanowisk obsługowo-naprawczych, w tym 73 bazy brygad transportowych, 61 stacji obsługi technicznej oraz 165 warsztatów w nadleśnictwach i innych jednostkach.

Sieć obsługowo-naprawczą leśnictwa uzupełniają:

— Przedsiębiorstwo Naprawy Taboru Leśnego w Trzciance, powołane w 1967 r. na bazie powstałych w 1954 r. warsztatów w OTL, wyspecjalizowanych w naprawach głównych samochodów ciężarowych oraz osobowo-terenowych,

— Przedsiębiorstwo Naprawy Taboru Leśnego w Przeworsku, powołane w 1971 r. na bazie powstałych w 1969 r. podległych b. OZLP Przemysł Zakładów Naprawy Taboru Leśnego, realizujące naprawy główne ciągników zrywkowych.

Wobec trudności na rynku i ograniczonych możliwości importowych własne zaplecza techniczne zajmują się również regeneracją i produkcją części zamiennych do maszyn i urządzeń.

Rozwój postępu technicznego w leśnictwie przebiegał w ścisłym związku z działalnością naukowo-badawczą Instytutu Badawczego Leśnictwa, powołanego do życia po przerwie wojennej w listopadzie 1944 r. przez Dyрекcję Naczelną Lasów Państwowych przy PKWN w Lublinie. W 1946 r. IBL podporządkowany został jako samodzielna placówka naukowo-badawcza bezpośrednio Ministrowi Leśnictwa.

Realizowane przez IBL prace naukowo-badawcze i ich wyniki stanowiły w 35-leciu na wielu odcinkach działalności gospodarczej przedsiębiorstw lasów państwowych podstawę do wdrażania coraz to bardziej nowoczesnych i ulepszonych metod i rozwiązań gospodarczo-technicznych i ekonomicznych oraz określenie kierunków działania. Nie będę tu omawiał wielorakich efektów działalności tej zasłużonej placówki oraz znaczenia, jakie zyskała sobie w kraju i za granicą, stając się od szeregu lat jednostką koordynującą całość badań naukowych polskiego leśnictwa i osiągając wysokie uznanie współpracujących z nią placówek zagranicznych i międzynarodowych organizacji naukowych. Zagadnienia te będą publikowane z okazji zbliżającego się (w 1980 r.) jubileuszu 50-lecia działalności IBL. Wspomnę jedynie, że w 1974 r. — celem ściślejszego powiązania prowadzonych badań naukowych z potrzebami gospodarki leśnej oraz stworzenia korzystniejszych warunków wdrażania wyników tych badań do praktyki — IBL został włączony do organizacji gospodarczej „Lasy Państwowe” i stanowi z nią zintegrowaną całość.

W kształtowaniu nowoczesnej gospodarki leśnej i nakreślanu kierunków jej polityki ważną rolę odgrywała działalność Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, podległego poprzednio bezpośrednio resortowi leśnictwa i przemysłu drzewnego, a obecnie również włączonego do Lasów Państwowych.

W okresie powojennym wykonano w państwowym gospodarstwie leśnym 3 kolejne cykle prac urzędzeniowych. Z biegiem lat operaty urzędzeniowe były wzbogacane również wytycznymi dotyczącymi docelowej

sieci dróg leśnych, melioracji wodnych, zabudowy potoków, budownictwa ogólnego i rekreacyjnego zagospodarowywania lasu.

W celu racjonalnego prowadzenia zabiegów agromelioracyjnych, a zwłaszcza nawożenia lasu, zorganizowane zostały w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych przez BULiGL specjalistyczne pracownie gleboznawcze, dysponujące odpowiednim zapleczem laboratoryjnym. W wyniku prac tych jednostek rozpoczęto opracowywanie map glebowo-siedliskowych, stanowiących podstawę planowania hodowlanego.

W ostatnich latach działalność BULiGL poszerzona została o:

- wykonywanie prac urządzeniowych w lasach niepaństwowych, które to prace zostaną zakończone do 1980 r.,
- prowadzenie prac studialnych, mających na celu przygotowywanie materiałów dla określania kierunków polityki leśnej,
- wykonywanie dokumentacji rekultywacyjnej dla terenów zniekształconych przez przemysł,
- szacowanie szkód w lasach powstałych wskutek ujemnego oddziaływania przemysłu,
- wykonywanie kompleksowych planów zadrzewień,
- wykonywanie planów sytuacyjno-wysokościowych dla potrzeb inwestycyjnych.

Dla doskonalenia gospodarki leśnej w 35-leciu były wydawane przez resort różnego rodzaju przepisy i zasady, stanowiące wynik ścisłej współpracy leśników-praktyków z leśnikami-naukowcami.

Ukazywały się one począwszy od drugiej połowy lat pięćdziesiątych, a w miarę postępu wiedzy były aktualizowane i nowelizowane. Dla przykładu podam tylko najważniejsze z nich:

- zasady hodowlane, których IV wydanie zostanie w najbliższym czasie przekazane do stosowania,
- instrukcja urządzania lasu, której III wydanie również wkrótce będzie oddane do użytku.
- instrukcja ochrony lasu (dwa wydania),
- instrukcja przeciwpożarowa,
- instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy.

Obok przepisów wewnętrznych w minionym okresie powojennym ukazało się szereg aktów prawnych normujących zasady zarządzania i działania gospodarki leśnej w kraju.

Podstawowymi, do dziś obowiązującymi aktami prawnymi regulującymi zasady prowadzenia państwowej gospodarki leśnej są: ustawa z 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 18 grudnia 1968 r. w sprawie utworzenia organizacji gospodarczej grupującej przedsiębiorstwa lasów państwowych pod nazwą „Lasy Państwowe”. Na tej podstawie Minister Leśnictwa i Przemysłu

Drzewnego nadał tej organizacji 1 lipca 1969 r. statut zatwierdzony przez Prezesa Rady Ministrów.

W celu podniesienia produktywności lasów niepaństwowych, których zagospodarowanie powierzono po wojnie nadzorowi jednostek państwowego gospodarstwa leśnego, wydana została ustawa z 22 listopada 1973 r. o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności państwa.

Ustawa z 17 czerwca 1973 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim reguluje zasady prawidłowego prowadzenia gospodarki łowieckiej.

Do aktów prawnych bezpośrednio związanych z gospodarką leśną należą:

— ustawa z 7 kwietnia 1948 r. o ochronie przyrody,

— uchwała Rady Ministrów z 31 stycznia 1970 r. w sprawie ochrony lasów przed ujemnymi wpływami szkodliwych pyłów i gazów wydzielanych przez zakłady przemysłowe, stanowiąca precedens w tym zakresie w skali światowej,

— ustawa z 26 października 1971 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów, która w poważnym stopniu spowodowała m. in. zmniejszenie rozmiarów przekazywania terenów leśnych na inne cele,

— uchwała Rady Ministrów z 6 listopada 1977 r. w sprawie zadrzewienia kraju.

Nieodzownym elementem rozwoju państwowego gospodarstwa leśnego była stopniowa rozbudowa infrastruktury, a mianowicie budownictwo i modernizacja bazy mieszkaniowej, poprawa warunków bytowo-socjalnych pracowników, budowa i modernizacja sieci dróg leśnych, w tym także w terenach leśnych niedostępnych lub trudno dostępnych.

Powojenny okres charakteryzował się stosunkowo niskim stopniem realizacji inwestycji leśnych. Największe ich nasilenie datuje się w ostatnim 10-leciu. W tym też okresie — w związku z podniesieniem ogólnego standardu życia i warunków bytowych ludzi pracy w Polsce i związaną z tym zmianą wymagań pracowników leśnych — odstąpiono od budowy pojedynczych zagród leśnych, przechodząc na budowę osiedli i osad złożonych z kilkunastu do kilkudziesięciu mieszkań zlokalizowanych we wsiach i osiedlach gminnych.

Zapoczątkowana budowa osiedli leśnych, idąca w parze z rozwojem zespołowych form pracy, stworzyła korzystne warunki dowozu robotników do miejsc pracy i przyczyniła się w wysokim stopniu do zwiększenia wydajności pracy.

W wyniku poniesionych nakładów inwestycyjnych wzrosła przez ostatnich 10 lat wartość budynków i budowli o ok. 30% (z 15,2 mld w 1969 r. do 19,8 mld zł obecnie). Wzrost tych nakładów zahamował więc zaryso-

wujący się w poprzednich latach proces dekapitalizacji majątku trwałego państwowego gospodarstwa leśnego.

Rozwojowi działalności inwestycyjnej towarzyszyło powstawanie własnego potencjału przerobowego w ośrodkach remontowo-budowlanych. Istniejące 23 ośrodki remontowo-budowlane dysponują obecnie potencjałem wykonawczym wynoszącym 1,7 mld zł rocznie.

Niezbędna dokumentacja projektowo-kosztorysowa dla inwestycji leśnych wykonywana jest przez branżowe Biuro Studiów i Projektów Lasów Państwowych.

Stopniowe przechodzenie na coraz bardziej postępowy, intensywniejszy i wyższy poziom gospodarowania stwarzało nieodzowną potrzebę podnoszenia kwalifikacji zawodowych załóg leśnych z dostosowaniem do zmieniających się warunków pracy.

Pragnę podkreślić olbrzymi wysiłek, jaki w związku z brakiem fachowej kadry bezpośrednio po wojnie podjęto w formie prowadzenia kilkumiesięcznych kursów przyuczających ludzi nie związanych dotychczas z leśnictwem lub nie mających w tym zakresie przygotowania teoretycznego, do zajmowania średnich stanowisk technicznych. Ta skrócona i z konieczności niedoskonała forma kształcenia wypełniła dotkliwą lukę kadrową.

Już jednak w latach następnych w szybkim tempie rozwijające się średnie i wyższe szkolnictwo leśne rozpoczęło dostarczać leśnictwu wysoko kwalifikowanych pracowników. W wyniku szeregu zmian ukształtowała się aktualna sytuacja, w której kształcenie kadr prowadzone jest w formach szkolnych, a doksztalcanie i doskonalenie pracujących realizowane jest w różnorodnych formach nieszkolnych.

Szkoły i wyższe uczelnie leśne od szeregu lat pokrywają bieżące potrzeby leśnictwa na kadrę kwalifikowaną.

Od wielu lat rozwijany jest i usprawniany system doksztalcania i doskonalenia zawodowego, którego główny ciężar spoczywa na przedsiębiorstwach lasów państwowych. Jest ono realizowane przede wszystkim w for-

Aktualny stan kształcących się w leśnictwie

Rodzaj i liczba szkół	Liczba osób kształcących się	
	stacjonarnie	zaocznie
3 wydziały leśne szkół wyższych	800	300
1 policealne studium leśne	80	40
13 techników leśnych	4300	550
10 średnich studiów zawodowych o kierunku leśnym	—	800
10 zasadniczych szkół leśnych	360	—

mach kursowych o wąskich na ogół specjalnościach. Corocznie takim szkoleniem obejmuje się znaczną część pracowników. Tak np. w 1978 r. ukończyło kursy dokształcające i doskonalące I stopnia — ok. 900 osób (robotnicy), II stopnia — ok. 6500 osób (średni personel administracyjny), III stopnia — ok. 1300 osób (kadra inżynieryjno-techniczna). Ponadto studia doktoranckie ukończyło 10 osób i studia podyplomowe ponad 50 osób.

Szczególną formą dokształcania w zagadnieniach specjalnych są kursokonferencje, w których w 1978 r. uczestniczyło ok. 10 900 osób.

W celu usprawnienia dokształcania i doskonalenia kadr powołano w 1978 r. Branżowy Ośrodek Doskonalenia Kadr Lasów Państwowych, którego zadaniem jest m. in. określanie kierunków działalności w omawianym zakresie oraz sprawowanie nadzoru nad działalnością szkoleniową terenowych ośrodków doskonalenia kadr.

Nowoczesne formy prowadzenia gospodarki leśnej spowodowały, zwłaszcza w dwu ostatnich dziesięcioleciach, konieczność zatrudnienia w przedsiębiorstwach lasów państwowych fachowców innych branż, takich jak mechanicy, ekonomiści, specjaliści budowlani, melioranci i in.

W okresie 35 lat Polski Ludowej, a zwłaszcza w obu ostatnich dziesięcioleciach zarysował się dynamiczny rozwój działalności socjalno-bytowej w państwowym gospodarstwie leśnym. Ze skromnych początków w 1947 r., kiedy to zorganizowano 2 pierwsze kolonie dla 320 dzieci w r. 1959 dysponowano już 6 przedszkolami na 520 miejsc, 2 świetlicami dziecięcymi z dożywianiem, 1 internatem dla 60 dzieci, 1 „domem leśnika”, ok. 1 tys. hoteli i kwater pracowniczych na ok. 8 tys. miejsc oraz wieloma świetlicami dla dorosłych.

W wyniku dalszego rozwoju tej działalności obecnie Lasy Państwowe mogą zapewnić:

— wypoczynek dla pracowników i ich rodzin (wczasy i kolonie) w 50 ośrodkach, z ogólną liczbą miejsc dla 33 tys. osób,

— działalność kulturalno-oświatową w 163 świetlicach i 7 domach kultury,

— żywienie dla pracowników w 67 stołówkach stałych i 57 stołówkach sezonowych, ogółem na 6150 miejsc,

— zbiorowe zakwaterowanie w 78 hotelach, 874 kwaterach własnych i 540 kwaterach wynajętych, na ogólną liczbę 9950 łóżek.

W drugiej połowie 35-letniego okresu Polski Ludowej następował systematyczny rozwój kontaktów i współpracy naukowo-technicznej w zakresie leśnictwa z zagranicą, i to nie tylko w ramach organizacji międzynarodowych takich jak RWPG, FAO, IUFRO, CIC, lecz również w ramach współpracy dwustronnej z NRD, CSRS, ZSRR, WRL, Rumunią, Francją, Finlandią i Austrią.

W kontaktach wielostronnych na szczególne podkreślenie zasługuje współpraca Lasów Państwowych w ramach RWPG oraz Instytutu Badawczego Leśnictwa z innymi leśnymi placówkami naukowo-badawczymi w ramach IUFRO.

Tematyka współpracy międzynarodowej obejmuje różne kierunki rozwoju gospodarstwa leśnego i przynosi konkretne korzyści krajom współpracującym. Dotyczy ona nawożenia lasu, zwalczania szkodników, nowych technologii i mechanizacji prac leśnych, selekcji i genetyki, produkcji sadzonek w środowisku kontrolowanym, elektronicznej techniki obliczeniowej, zastosowania stymulatorów do żywicowania i wielu innych zagadnień.

We współpracy placówek naukowych na uwagę zasługują ponadto wspólne badania IBL z instytucjami naukowymi takich krajów jak NRD, CSRS, Francja.

Istotnym posunięciem organizacyjnym, które rzutowało na dalszy przebieg działalności gospodarki leśnej w kraju, było powołanie w 1956 r. urzędu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, integrującego leśnictwo z przemysłami bazującymi na przerobie surowca drzewnego.

Integracja ta oparta na zasadzie długofalowych, prognozowanych celów całokształtu interesów społecznych, gospodarki i kultury narodowej pozwoliła na wprowadzenie systemu nadzoru nad lasami niepaństwowymi, przyczyniła się do rozwoju nowoczesnego modelu ochrony środowiska przyrodniczego oraz do rozbudowy zaplecza naukowo-badawczego i dydaktycznego. Przyczyniła się do podniesienia rangi leśnictwa w gospodarce narodowej, a także — dzięki ścisłej kooperacji między producentami drewna a jego konsumentami — stworzyła korzystniejsze warunki do racjonalnego wykorzystania surowca drzewnego oraz możliwości łagodzenia wielu sprzeczności między gospodarką leśną a przemysłem.

Na podkreślenie zasługuje także powiązanie przedsiębiorstw lasów państwowych z gospodarką w lasach nie stanowiących własności państwa w postaci spełnianego nad nią nadzoru. Nadal niezadowalający stan tych lasów oraz tkwiące w nich olbrzymie rezerwy produkcyjne, których uruchomienie ma istotne znaczenie dla gospodarki narodowej, stworzyły konieczność włączenia się administracji lasów państwowych z pomocą w intensyfikowaniu produkcji w latach tej kategorii własności. Głównym efektem tej pomocy jest nie tylko dostarczanie przez nadleśnictwa niezbędnego materiału sadzeniowego i zalesienie ogromnych obszarów nieproduktywnych gruntów, lecz także zlikwidowania wielu halizn, płazowin i negatywnych drzewostanów.

Dorobkiem 35-lecia na drodze rozwojowej polskiego leśnictwa jest nasza prasa leśna, reprezentowana na początku przez dwa zasłużone czaso-

pisma przedwojenne, tj. „Sylwan” i „Las Polski”, a następnie od 1970 r. wzbogacona czasopiśmem masowym przeznaczonym dla robotników leśnych, a mianowicie „Głosem Lasu”, którego charakter instruktażowo-informacyjny spowodował dużą jego poczytność nie tylko wśród robotników, lecz także wśród personelu inżynieryjno-technicznego.

W kształtowaniu nowych koncepcji gospodarczo-leśnych poważnym czynnikiem twórczym była działalność Polskiego Towarzystwa Leśnego i Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, które dały duży wkład w inicjowanie postępu technicznego oraz rozwijanie działalności w dziedzinie informacji naukowo-technicznej. SITLiD ma ponadto duże osiągnięcia w rozwijaniu w okresie powojennym zaocznego szkolenia kadry technicznej leśnictwa.

Ogromną rolę w konsolidowaniu rzesz pracowników leśnych odegrał Związek Zawodowy Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego. Troszcząc się stale o poprawę warunków pracy i płacy, o rozwój świadczeń socjalno-bytowych załóg leśnych — Związek jednoczył społeczny wysiłek załóg i współdziałał w tworzeniu odpowiednich warunków do realizacji piętrzących się zadań leśnictwa i pokonywania narastających trudności.

Jest rzeczą oczywistą, że nie wszystkie trudności leśnictwo zdołało pokonać i że, oprócz przedstawionych powyżej licznych osiągnięć, były niedociągnięcia i potknięcia. Przy tak szerokim wachlarzu dziedzin i zagadnień, niespotykanym w żadnej innej branży gospodarki narodowej, nie udało się ich uniknąć. Jest jeszcze przed nimi wiele do zrobienia, aby gospodarkę leśną podnieść na wyższy poziom, zwiększać produktywność lasu przy pełnym zachowaniu zasady trwałości i ciągłości użytkowania i rozszerzonej reprodukcji, rozwijać jego funkcje socjalne, poprawiać infrastrukturę lasu, stwarzać coraz lepsze i bezpieczniejsze warunki pracy, polepszać warunki płacowe i rozszerzać świadczenia socjalno-bytowe dla załóg.

Fakt jednak uzyskania obecnego wysokiego poziomu gospodarki leśnej, rozwijającej się w określonych warunkach całej gospodarki narodowej, jest niewątpliwy. Jest on zasługą wielkiego zaangażowania kadry pracowników inżynieryjno-technicznych, naukowych, administracyjnych oraz wielotysięcznej rzeszy robotników, którzy — często w bardzo trudnych okresach jakie przeżywaliśmy — w pełni realizowali bieżące zadania oraz podejmowali liczne inicjatywy, znaczące drogę postępu i rozwoju polskiego leśnictwa.

Było to możliwe dzięki życzliwemu stosunkowi i atmosferze, jakie stwarzały i stwarzają gospodarce leśnej władze partyjne i państwowe. Już na IV Zjeździe Partii wskazano na potrzebę podnoszenia produktywności

i intensyfikowania gospodarki leśnej, podkreślając m. in. konieczność oszczędnej gospodarki drewnem. W uchwałach kolejnych zjazdów Partii znalazły się również powyższe podstawowe kierunki działania, przy czym poszerzono je wytyczną w sprawie przestrzegania zasad ochrony środowiska przyrodniczego. Zainteresowanie czynników partyjnych problematyką i potrzebami leśnictwa znalazło także wyraz na posiedzeniu Biura Politycznego KC PZPR w dniu 16 stycznia 1979 r.

Dzięki pomocy ze strony instancji partyjnych i władz państwowych nasza gospodarka leśna uzyskiwała coraz korzystniejsze warunki do dalszego rozwoju, do pełnego zaspokajania potrzeb stawianych wobec niej przez społeczeństwo, tak w sferze materialnej, jak i socjalno-kulturalnej.

Краткое содержание

Основное значение для лесного хозяйства в послевоенном периоде имели декреты Польского Комитета Национального Освобождения с 1944 года о аграрной реформе и о принятию некоторых лесов до государственного лесного фонда. Все это изменило в принципе структуру собственности лесов, а также создало условия в результате которых переданные неиспользуемые и слабые земли сельскохозяйственного значения, до лесного производства увеличили лесистость страны в течение 35-летия о 6,6%, и которая достигла уровня 27,4%.

Проводятся в больших масштабах работы по уходу за культурами и насаждениями в разном возрасте, вследствие чего увеличились лесосырьевые ресурсы.

Систематически улучшается использование древесины на потребительские цели, которые в 1978 году достигли 93,9% общей заготовленной деловой древесины в государственных лесах, а перед войной в среднем они выносили около 68%.

Самыми большими достижениями в области лесоведения это разработка и внедрение:

- современных основ планирования лесоразведения основанных на делении страны на край и районы,
- передовых направлений деятельности с целью увеличения прироста массы (генетика, семеноводство, лесопитомники, комплексные агромероприятия, в этом минеральное удобрение и т.п.),
- новых способов и средств борьбы с вредными лесными насекомыми и грибными заболеваниями,
- выращивание посадочного материала в питомниках для лесонасаждений.

Уже в 50 годах была широко развита механизация работ в области подготовки почвы для возобновления и облесения, а в 60-тых годах механизация по уходу за лесными культурами.

Значительной механизации работ достигнуто главным образом при заготовке и транспорте леса. Развитие собственного транспорта создало возможность выполнения в 1978 году почти 75% всего плана вывоза древесины в государственных лесах.

Вместе с ростом механизации работ в лесном хозяйстве создавалась в развивалась собственная техническая база.

Развитие технического прогресса в лесном хозяйстве протекало в тесной связи

с научно-исследовательской деятельностью Научно-исследовательского института лесного хозяйства, объединённого в одно целое с государственным лесным хозяйством, особенно от момента присоединения его в 1974 г. в состав хозяйственной организации «Государственные Леса».

В послевоенный период издано ряд законов непосредственно или косвенно касающихся лесного хозяйства, это:

- закон с 1948 года о охране природы,
- закон с 1949 года о государственных лесах,
- распоряжение Совета Министров с 1968 года в связи с созданием хозяйственной организации под названием «Государственные Леса»,
- постановление Совета Министров с 1970 года о охране лесов перед отрицательным влиянием пыли и газов выделяемы промышленными предприятиями,
- закон с 1971 года о охране сельскохозяйственных и лесохозяйственных земель, а также о рекультивации земель,
- закон с 1973 года о лесоустройстве негосударственных лесов,
- закон с 1973 года о разведнию, охране дичи и охотничего права,
- закон Совета Министров с 1977 г. о насаждениях в стране.

Необходимой составной частью развития государственных лесов было и есть постепенное развитие жилищного и дорожного строительства.

Объединение лесного хозяйства в 1956 г. с деревообрабатывающей промышленностью в одном Министерстве дало возможность лучшего использования лесосырьевой базы и заготовки лесоматериалов.

Summary

The decrees of the Polish Committee of National Liberation from 1944 concerning the land reform and taking over some forests by the State were of fundamental importance for the forest economy after the World War II. They changed principally the ownership structure and created conditions rendering possible to afforest waste lands and poor agricultural grounds and thus to increase the forest proportion during the 35 years by 6,6%, which reached in 1978 the level of 27,4%.

We developed in large the tending of plantations, thickets and stands, what increased the growing stock.

The utilization of raw wood as timber was systematically increasing and reached in 1978 the level of 93,9% of the whole in the State Forests harvested volume of large timber, whereas before the war it amounted on the average to about 68%.

To the greatest achievements in the field of forest management we can count the elaboration and introduction into practice of:

- modern principles of silvicultural planning on the base of the division of the country into natural forest provinces and regions,
- progressive directions of activity with the aim of increasing the wood increment (genetics, seed and nursery economy, complex agromeliorative measures, inclusive of mineral fertilization, etc.),
- new methods and means of control of forest pests and pathogenic fungi,
- methods of nursery stock production for establishing shelter belts etc.

Already in the fifties, a wide work mechanization in the field of soil preparation for regeneration and afforestation has been developed, and in the sixties — in tending of forest plantations.

A high degree of work mechanization has been obtained especially in wood harvesting and transport. The development of own transport means rendered possible to perform in 1978 almost $\frac{3}{4}$ of the total haulage tasks of the State Forests with the aid of own vehicles.

In parallel with the work mechanization in the forest economy, also own technical service stations were developing.

The technical progress in forestry was closely connected with the scientific and research activity of the Forest Research Institute, integrated with the state forestry, especially since it was included in 1974 in the economic organization „State Forests”.

Many legal instruments, concerning the forestry directly or indirectly, have been issued, viz.:

- law from 1948 concerning nature protection,
- law from 1949 concerning the state forestry,
- ordinance of The Cabinet from 1968 concerning the creation of the economic organization called „State Forests”,
- resolution of The Cabinet from 1970 concerning forest protection against negative influence of harmful dusts and gases emitted by industrial plants,
- law from 1971 concerning protection of agricultural and forest grounds and recultivation of grounds,
- law from 1973 concerning management of non-state-owned forests,
- law from 1979 concerning rearing and protection of game and hunting regulations,
- resolution of The Cabinet from 1977 concerning the planting of the country with trees and shrubs.

A progressive enlargement of infra-structure, especially of housing and roads, was an indispensable element of the development of the state forestry.

The integration in 1956 of forestry with woodworking industries in one ministry rendered possible, among other things, to better utilize the raw wood basis and produced wood assortments.